

- April 1984: Det sovjetiske hangarskib Minsk affyrer otte lyskugler mod en amerikansk fregat i det Sydkinesiske Hav, da fregatten ikke reagerer på advarsler om at holde sig væk; (se Artikel III, 6)
- September 1986: Sovjetiske Bear og Badger bombefly foretager simulerede missilangreb på NATO-atlanterhavsflåden under øvelse i Norskehavet; (se Artikel IV)
- September 1987: A-6 Intruder bombefly fra amerikanske hangarskibe foretager simulerede bombetogter mod den sovjetiske flådebase ved Petropavlovsk i Stillehavet. Siden 1986 havde USA udført omkring 25 tilsvarende togter; (se Artikel IV)
- Februar 1988: To sovjetiske krigsskibe påsejler to amerikanske krigsskibe i Sortehavet, der havde gennemsejlet sovjetisk farvand under dække af retten til harmløs passage; (se Artikel III, 1/4)

I juni 1989 underskrev USA og Sovjet en opfølgende incidentaftale. Denne aftale er siden blevet fulgt op med lignende aftaler mellem Sovjet og henholdsvis Storbritannien, Vesttyskland, og vist nok også Frankrig, Italien og Canada; Aftaler, der stort set kopierer teksten fra den oprindelige 1972-aftale mellem USA og Sovjet. Senest er også Norge og Holland rapporteret i færd med at forhandle incident-aftaler med Sovjet.

Der har været en tendens til at forveksle incidentaftalerne med våbenkontrol: At der ikke er behov for forhandlinger om flåderne, fordi de jo behandles i incident-aftalerne.³¹⁾ Men incident-aftaler behandler ikke våbenkapløbet til søs, men opsætter regler for, hvordan det bør opføre sig. 1972-aftalen kan betegnes som en trafik-aftale, om hvordan man sejler og flyver i forhold til hinanden. Og 1989-aftalen er hovedsageligt en kommunikationsaftale, der behandler optisk og elektronisk kommunikation.

Omend sådanne incident-aftaler tydeligvis ikke har nogen direkte effekt på flåderne, så er de alligevel vigtige, først og fremmest fordi de store flåder derigennem i det mindste taler sammen om, hvorledes de opfører sig til søs. For eksempel at offensive og fremskudte operationer ikke bare er godt for den militære af-

skrækkelse, men faktisk også kan have effekter, som undergraver overordnede civile sikkerhedspolitiske målsætninger.

Notifikationsaftaler

En tredje type aftaler som indirekte berører flåderne er notificeringsaftaler som for eksempel aftalen fra 1986 om notificering af visse landmilitærøvelser, og aftalen fra maj 1988 om at give meddelelser om prøveaffyringer af strategiske missiler.

Stockholm-aftalen fra 1986 kræver notificering af flådeøvelser, hvis der er tale om landsætning af mere end 3000 mand. Eksempler på øvelser i nordlige farvande som berøres af Stockholm-aftalen som trådte i kraft 1. januar 1987, er Cold Winter i 1987, som landsatte over 4000 mand, Teamwork i 1988, som landsatte over 8000 mand, samt North Star i 1989, som landsatte mere end 10.000 mand.

Også dette års store Teamwork-øvelse, som finder sted i september måned, landsætter styrker i Norge af et omfang, som er foranmeldt i henhold til 1986-aftalen.

I maj 1988 underskrev USA og Sovjet en aftale om notifikation af prøveaffyring af strategiske missiler fra bl.a. ubåde. Aftalen er en udbygning af en tidligere aftale fra 1971, som søgte at reducere risikoen for udbrud af atomkrig på grund af misforståelser. Ifølge 1988-aftalen skal man altså huske at fortælle den anden part, når man prøveaffyrer strategiske missiler, der kan ramme hans landområde.

Prøveaffyringsaftalen fra 1988 blev sidst anvendt tidligere på året, da USA prøveaffyrede sit nyeste søbaserede strategiske atommissil, kaldet Trident II, fra en ubåd ud for Florida.

Trident II er nu færdigudviklet og blev sendt på patrulje i Atlanterhavet tidligere i denne måned (april 1990).

Zoneaftaler

Der findes også en række zoneaftaler, som berører havområder. Det drejer sig for eksempel om Antarktis-traktaten fra 1959, Tlatelolco-traktaten (også kaldet Latinamerika-aftalen) fra 1967, Rarotonga-traktaten fra 1985 om det